

Sak KM 12/99 Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid

Som hovedtema for Kirkemøtet 1999 var ”Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid”. Bakgrunnen for å ønske dette tema var det arbeidet som har pågått i Kirkerådet omkring nyreligiøsitet siden 1988, og ikke minst den konsentrasjon omkring behovet for åndelig fornyelse som Kirkemøtet 1998 synliggjorde.

Til temaet forelå en betenkning med tittelen ”Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid.” Betenkningen var i forkant av Kirkemøtet sendt ut til alle landets menigheter.

Pga. sakens art og for å gi saken tyngde, ble det lagt opp til en annerledes behandling av dette tema enn en ordinær saksbehandling med plenumsbehandling og vedtak. En hel dag ble satt av til hovedtemaet.

Hovedforedrag

Jean Vanier, kanadisk katolsk tenker og åndelig veileder, holdt foredrag. Hans utfordring til menneskene er å utvikle fellesskapet der vi respekterer hverandre, uansett utrustning, bakgrunn og kirkelig tradisjon.

Høring

Etter foredraget ble det gjennomført en høring med følgende inviterte deltakere: Biskop Odd Bondevik – Bispemøtets preses, søster Eva Dahl – Diakonisseklosteret Engen, Kari Foss – daglig leder av Oase, Edvard Hoem – forfatter og teatersjef, Arild Romarheim – førsteamanuensis og prest, Hege Fjellheim Sarre – kulturkonsulent i Karasjok, Katinka Solli Schøien – student og Kirkemøtemedlem. Høringen ble ledet av kapellan Øystein Vaaland.

Deltakerne var bedt om å være forberedt på følgende temaområder:

- Hva kjennetegner dagens norske folkereligiøsitet?
- Hvordan merkes den økende åndelige lengsel blant folk?
- Hvorfor går åndelig søkende mennesker forbi kirken?
- Folkekirkens framtid på det åpne livssynsmarkedet.

Deltakerne i høringen utfordret Kirkemøtets komiteer til å ta opp følgende spørsmål til samtale:

- Hvordan skal folk se Jesus i vår menighet? (Foss)
- Hvordan ta vare på mangfoldet i vår kirke? (Fjellheim Sarre)
- Hvem sier folk i dag at menneskesønnen er? (Romarheim)
- Hva er vi villige til å gi av våre liv og hva betyr penger? (Dahl)
- Hva betyr det at Jesus i misjonsbefalingen sier at vi skal gjøre folk til disipler? (Bondevik)
- Hvordan kan vi som kirke formidle til mennesker at de er elsket av Gud? (Solli Schøien)

- Hvordan forstår dere salmelinjen ”Gjør døren høy gjør porten vid” inn i vår tid? (Hoem)

Samtale i komiteene

På grunnlag av den utsendte betenkningen, hovedforedraget og høringen drøftet alle komiteene temaet ”Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid”. Komiteenes kommentarer ble overlevert komite C, som var ansvarlig for å sammenholde og tilrettelegge kommentarene for plenum.

På Kirkemøtets siste dag fremla komite C saken ”Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid” i tre deler:

1. Momenter til Kirkerådets oppfølging av saken – en skriftlig sammenfatning til bruk for Kirkerådet i sitt videre arbeid med saken. Komite C’s innspill gjengis nedenfor.
2. ”E-mail chat mellom flugene på veggen” – en bilde-presentasjon om lengsel.
3. Bibelord som viser mennesker i møte med Jesus.

Alt materiale som ble utarbeidet av komiteene under Kirkemøtet ble oversendt til Kirkerådet uten realitetsbehandling.

Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid - Momenter til Kirkerådets oppfølging

På grunnlag av betenkningen ”Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid”, Kirkemøtets hovedforedrag ved Jean Vanier og Kirkemøtets høring om den åndelige lengsel har Kirkemøtets komiteer arbeidet med temaet. Komiteene A;B;D;E og F har nedtegnet sine kommentarer og brakt dem videre til komite C.

Nedenstående er momenter komite C ønsker å løfte fram og oversende Kirkerådet, på grunnlag av de synspunkter som har kommet fra de øvrige komiteene, og komite C’s eget arbeid med saken. Under Kirkemøtet delte ungdom ut 65 teser for å sette fokus på unges behov og åndelige søken. Komiteen har valgt å gjengi noen av disse tesene i tilknytning til sine momenter, for på den måten å løfte fram enkelte av ungdommens anliggender. Tesene er gjengitt i kursiv.

Tesene og kommentarene fra de øvrige komiteene vil bli oversendt Kirkerådet i sin helhet.

Åndelig lengsel

- Åndelig lengsel er dypest sett en lengsel etter identitet som berører det hele menneske. I vårt samfunn hvor de sammenbindende og integrerende elementene svekkes, merker vi en økende lengsel både i og utenfor kirken.
- Å forholde seg til menneskers lengsel er å forholde seg til mennesker.

- I vårt flerkulturelle og flerreligiøse samfunn er lengselen sammensatt og mangfoldig, men den finnes og utgjør et tilknytningspunkt for samtale om tro.

Det er større rom for en fri, sann og ekte Gudstro i et pluralistisk, flerkulturelt samfunn enn i en kontrollerende enhetskultur.

Medvandring og dialog

Vi er opptatt av å få en god dialog mellom kirken og de alternativreligiøse miljøene. Denne dialogen vil:

- bevisstgjøre kirken om dens egne kilder
- føre den lenger inn og dypere ned i disse kildene: Ordet, dåpens og nattverdens mysterium
- hjelpe den til å gjenvinne et religiøst erfaringspråk

Samtidig er dialogen livsviktig for kirkens forhold til et stadig mer flerkulturelt og flerreligiøst samfunn. En åpen dialog, medvandring, er avgjørende for at mennesker i vårt samfunn kan forstå hverandre og leve sammen i gjensidig respekt. Bare gjennom å gå inn i en samtale med mennesker kan kirken finne et språk og måter til å kommunisere som fungerer, også utenfor den indrekirkelige kretsen. Samtalen er en Gudgitt gave til å finne fram til og nå dypere inn i det sant menneskelige.

Også den indrekirkelige situasjonen roper etter en mer dialogisk kultur. I vår kirke fokuseres det ofte på uenighet. For å kunne møte den åndelige lengselen er det viktig å sette fokus på det vi enes om, det vi er sammen om, for å være troverdige vitner.

I alt dette er vi avhengig av Den Hellige Ånds virke, Han som er kilden til enhet, samhørighet, kjærlighet og glede.

Den gode og åpne samtalen er like viktig for utviklingen av troen som stillheten.

Bekreftede lengsler og forløse en tro som ofte ikke blir synlig i vår kirke

- Dåp og gravferd er kirkens viktigste møttested med den åndelige lengsel i folket. Det er viktig å arbeide med kvaliteten av dette møtet så det kan bekrefte og forløse den ”usynlige tro”.
- Nattverdbordet må tydeliggjøres som et ”gavebord”, ikke et ”premiebord” - en rasteplass for vandrere underveis gjennom livet (pilegrimsmotivet).
- Kirken må gi større frimodighet og stimulere til mer kreativitet i utviklingen av nye former for gudstjenester, gudstjenestesteder og gudstjenestelignende fellesskap: forbønnshandlinger, nye musikkformer, osv., som ivaretar menneskers livserfaringer.
- Vi trenger et større mangfold av ritualer for hele livet.
- En åpen kirke forutsetter åpne kirker.

Kirken må ta imot mennesker slik de er, for det gjør Gud.

Gi meg en forkynnelse som leder meg til en bevisst kristen bekjennelse.

Utfordringer for de aktive kirkegjengerne

- For å kunne møte den åndelige lengsel utenfor kirken må vi få kontakt med vår egen lengsel og selv leve ved kildene.
- Å være kristen betyr å være Jesu disippel og leve et liv i etterfølgelse: Hva ville Jesus gjort? ”Som Jesu disipler må vi snakke om Jesus” (Jean Vanier).
- Sakramentene og deres betydning må tydeliggjøres i vår kirke, og deres betydning må formidles til søkende mennesker i et språk som berører deres lengsel.
- Gjennom våre brødre og søstre i Sør kan vår kirkes spiritualitet og misjon berikes.
- Mangfold av trosuttrykk og fromhetsretninger er en berikelse for kirken. Alle skal ikke gjøre det samme. Vi trenger en vitalisering og aktualisering av hva organisme- og stedfortredertanken betyr i vår tid.
- Vi trenger en kirke som gjør seg avhengig av menneskene, men det klarer vi ikke uten å bli avhengig av Gud.

Hva betyr det for kirkens virksomhet

- at dagens mennesker lettere slutter seg til en bevegelse enn en organisasjon?
- at dagens mennesker ”ikke først og fremst søker kunnskap om Gud, men Guds nærvær?” (Jean Vanier)
- at menneskene forandres gjennom kjærlighet?
”Kjærlighet er ikke å gjøre ting for folk, men å åpenbare: du er verdifull. Kjærlighet er og å forstå: hvor mennesker kommer fra og deres drømmer. Når du blir forstått begynner du å stole på, å gi tillit. Tillit er ikke å gi ting, men å gi sitt hjerte” (Jean Vanier).

Det er viktigere

- ”å se hva vi og andre mennesker har enn hva de mangler” (Jean Vanier)
- med nærvær enn aktiviteter
- å lytte godt enn å tale godt
- å arbeide med hvordan vårt språk oppfattes av andre enn med hvordan vi selv kan forbedre det
- å vise vår kjærlighet til, stolthet av, og solidaritet med kirken (i all dens skrøpeligheit) enn å vise at vi deler kirkekritikken. ”Det beste med kirken vår er at den er vår”.
- at folk får et eierforhold til kirken ved å involveres enn at ting blir ”riktig” utført
- å skape en kirke som har bruk for menneskene enn en kirke som er ”perfekt”
- å treffe mennesker der de er enn å forsøke å ”flytte” dem til oss
- å møte mennesker med en inkluderende holdning enn å stille krav til ”rette meninger”
- å lære å leve med ubesvarte spørsmål enn å lære å gi gode svar

Jeg må få være meg i kirken.

Trygghetsnarkomani er et utbredt kirkelig misbruk.

Konkrete oppfølgingstiltak

Kirkerådet bes

- vurdere en videreføring av saken på neste kirkemøte

- skape prosesser i stedet for utredninger, for eksempel på bispedømmeplan og menighetsplan
- i samarbeid med berørte parter gi hjelp til å styrke undervisning av voksne i kristen tro
- integrere ”kirkens møte med den åndelige lengsel” i det videre arbeid med kirkelige strategier
- vurdere å utarbeide et tilleggshefte til betenkningen, til bruk i samtalegrupper
- opprette en samtaletjeneste gjennom kirkens internettsider